

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok vizs- Előfizetések és hirdetések a
szadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Dr Bangha Béla beszéde a nagyváradai sajtóünnepélyen.

Nagyméltóságú Gróf, Megyéspüspök Ur! Méltóságos Megyéspüspök ur! Mélyen tisztelt Közönség! Ünnepet jöttünk ülni, a keresztény sajtó ünnepét. Annak a nagyszerű megmozdulásnak ünnepét, melynek tanúi vagyunk s ami bizonyítja, hogy a keresztény vér mégse vált vízzé. Amiről álmodtunk, ami után vágytunk, az nem marad megvalósulatlan. Az ország gondolkodásának formáját megadó keresztény sajtó mégis rövid időn belül megszületik. Azt az ünnepi hangulatot érezzük, hogy északon és délen, keleten és nyugaton megmozdulnak a lelkek, hogy el se képzeljék lelkesedés és tenni akarás vonul az országon végig, Megvallom, hogy mikor a zászlót kibontottuk, nem mertük volna hinni, hogy a keresztény társadalom annyira megérett, hogy minden felől a lelkesedés hangja hangzik felénk: itt vagyunk mi is, mi is akarjuk a keresztény sajtót. Emberek, akik sohasem vettek részt katolikus mozgalmakban, magas rangú bírák, katonák, egyetemi tanárok, ügyvédek, a társadalom előkelői csatlakoztak hozzánk és azt mondták: szobrot fogunk állítani annak, aki ezt a nagy gondolatot végre is hajta.

Mélyen tisztelt közönség! Ebben az ünnepi pillanatban, mikor ezt az örömdetes ténny megállapítjuk, meg kell felelnünk arra, hogy miért akarjuk a keresztény sajtót? Mi a célunk vele és milyen sajtót akarunk s miért akarunk keresztény sajtót? Meguntuk már, hogy a legszebb gondolatot odadobják a faji és felekezeti elfogultság lábai alá. Meguntuk, hogy a keresztény gondolatot áldozatul dobják oda és ezt bárki lábbal tiporhassa, míg az annyira aktuális zsidó kérdéshez hozzá sem szabad nyulni anélkül, hogy kerékbe ne törjék a következő napon, mégha egy szabadkőműves nagymester tette is azt.

A keresztény gondolat védelme.

Azt mondták ez előtt, hogy a kereszténységet nem bántja senki és félrebeszél, aki vallásüldözésről álmodik. Azok az illetők se így gondolkoznak ma. Akiket nem narkotizált a kereszténytelen sajtó, aki nem vesztette el érdeklődését az iránt, mikor a keresztény érdekeket, a keresztény irányokat támadják, az tisztában van vele, hogy Magyarországon állandó és koncentrált támadás folyik a keresztény gondolat ellen. Talán kevésbé elvben, de igenis a keresztény gondolatot támadják intézményeiben, embereiben, vagyonában. Hogy lehet azt állítani, hogy nem szorultunk önvédelemre, mikor egy, a munkásság körében olvasott lapban ilyeneket lehetett olvasni legközelebb: „plebános arcu család”, „a legbágyabb fejű emberek papája”.

A Pesti Hírlap nemrég Jézust a törvénytelen gyermekek közé sorolta. Hogy beszélhetnek arról, hogy nincs jogunk önvédelemre, mikor a stockholmi szocialista békekongresszus komédiáiról dicsőítve beszéltek a lapok és levigyorgással beszéltek a békepápa nemes és önzetlen béke-akciójáról. Nem vagyunk hajlandók tovább tűrni mi keresztények, akik az ország népességének 95 szá-

zalékát tesszük, nem vagyunk hajlandók tűrni, hogy egy félművelt újságíró tábor eszméinket középkori elfogultságnak perszifálja. Nem vagyunk hajlandók eltűrni, hogy az inádságot babonának nevezzék és hiveinket papi cselédségnek. Nem vagyunk hajlandók eltűrni, hogy papjaink közpredái legyenek a gyűlöletnek és a mi papjainkról el lehessen mondani minden rosztat és a nem keresztények rabbijáról csak jót lehessen mondani.

Nem felekezetieskedünk.

Ha erre azt mondják, hogy mi felekezeti sajtót akarunk, — mi azt feleljük: Nem felekezeties sajtót akarunk. Mi tiszteletben akarjuk tartani az őszinte meggyőződést, sőt ha nem akarnánk is, még akkor is taktikából nem fogjuk bántani mások hitét és meggyőződését. Kiss Sándor evangélikus tanár a Cél című lapban azt írja: „A keresztények között nincs felekezeti kérdés, ezt csak a zsidó sajtó dobja oda uszításnak.” Ezek a szavak nagyon igazak. Nem felekezetieséget akarunk mi, hanem akarjuk, hogy legyen sajtó, mely tisztességes minden vallással szemben, még a kereszténnyel szemben is. Sajtót akarunk, amely tiszteletben tart minden szerzett jogot, még az egyházét is. Tiszteletben tart minden történelmi érdemet, még ha azt évszázadokon keresztül szerezték is. Tiszteletben tartja azt, ami az ország nagytöbbségének szívéhez nőtt. Lehet ez ellen észrevétele annak, aki tisztességes gondolkodású?

Az erkölcs védelme.

Másodszor mi egy oly sajtót akarunk és oly sajtó szükségét érezzük, mely nem rombolni akar üzleti sikerért, mely a nép lelkében a morált nem súlyosítani akarja, hanem magas színvonalra emelni.

Csodálkozunk azon, hogy a nép erkölcsi színvonala mily romamosan megy alá s fiatalágunk erkölcsi meredélyre jutott. Olyan tónus kapott lábra köztük, mely a szüzi szeméremmel nem egyeztethető össze. Minden drága lett, csak a női becsület lett olcsó, mint az utca pora. Csodálkoznak rajta, hogy a magyar nép, mely ezer évig utálta a sertet, megtanult csálni, spekulálni. Mintha a házasság ideálja kiveszett volna, milyen hangon mernek beszélni a házasságról, a családról! Ne ezt csodáljuk, mert ez csak okozat, hanem figyeljük meg mindezen jelenség végső okát. Ha valaki mást se olvas, mint azt a sajtót, mely sohasem moralizál, erkölcsről nem beszél, csak lázít, csak uszít, csak jogokról beszél; azt hirdeti: ember! vágj le minél nagyobb darabot az élet kenyéréből, ne törődj vele, hogy másnak jut-e?

Ha valaki ilyen sajtót olvas, nem lehet csodálkozni, hogy a közerkölcs súlyosod. Erre azt fogja mondani valamelyik hallgatóm: oly nagy baj az, ha nincs közerkölcs? A sajtó nagyszerűen tudta neveltségessé tenni a szüzi szeméremet. Ennek az irodalomnak a házasság hűség bornirtság, az anyai önfeláldozás ostobaság, a férfi lovagias hűsége nevetséges, a tíz parancsolat röhedelem, az erkölcs vicc.

Tudjátok, mi az erkölcs? Te férj! az erkölcs az, hogy a feleséged hű legyen. Te család-apa! az erkölcs az, hogy a gyermeked jó legyen. Állampolgár! az erkölcs az, hogy a béke és szeretet és kölcsönös támogatás uralkodjék az államban. Mi a több erkölcs? Több jólét, önzetlenség, több szeretet, több tiszta nő, lány, több jó anya és több jó lány. Ez az erkölcs és az ellen az erkölcs ellen szórja nap-nap mellett a mérgezett nyilat a modern irodalom nagy többsége. Keresztény és magyar sajtó kell, hogy a köz-tisztesség és az erkölcs és az idealizmus és a közbéke előbb legyen elérhető.

A keresztény sajtó: létkérdés.

Harmadszor keresztény és magyar sajtóra nemcsak ezekből az ideális szempontokból van szükség. Ne mondják, hogy a pap beszél, akinek az erkölcs és a vallás szívében van. A keresztény, magyar sajtóra azért van szükség, hogy egyáltalán existálni tudjunk, hogy a keresztény magyar nép ne menjen tönkre. Hogy mikor a nagy véráldozatnak vége lesz, ez ne legyen hiabavaló. Hogy a haza talaja ki ne sikoljon a lábunk alól.

Ha körülnézek a közigazdasági életben, azt látom, hogy a keresztény magyar sajtóra nem a papságnak lesz szüksége, mert nem az van keresztire feszítve, hanem a közép-osztálynak, a magyarság zömének és gerincének, melyet a merkántil sajtó segít koldusbotra juttatni. Mondok egy két esetet, tünetet összefüggés nélkül, az összefüggést ki fogják találni. Egy tanár jóbarátomat látogattam meg nemrég, aki a budakeszi szanatóriumban kezelte magát tüdőbajával. Nagyon homogén társaságot találtam körülötte: az állami ágyakon ápolat betegek száma 80 százalék zsidó volt. Talán a keresztények nem kapnak tüdőbajt, csak a zsidók? Nem sajnálom a beteg zsidótól a gyógyulást. Budapesten a mi vezetésünk alatt álló hadikórházban egyformán ápolnak zsidót és keresztényet. Nem irigylem a gyógyulást a zsidóktól, de azt kérdelem, hogy az én keresztény felebarátom miért nem jut szanatóriumba s miért pusztul el kellő kezelés nélkül? Bemegyek a bankokba, ahol a nagy üzleteket kötik és ahol nagy keresési alkalmak vannak és ahol keresztény véreimből csak a pénztárosi állásig találhatók alkalmazottak. A szolgák mind keresztények, az igazgatók közt alig található keresztény. Nem irigylem, de szeretném, ha a keresztények nem lennének exkommunikálva a lukratív állásokból.

Magyarországon a föld- és házbirtok csaknem tízszer annyi adót fizet, mint a banktöke. Mért van az, hogy a nagyrészen keresztény földbirtokos és földműves osztály, mely a háborúból is kivette részét, ez viseli az adóteher nagy részét is?

A színházakban reggel 6 órakor már nem kapni jegyet, úgy hogy háromszoros áron kelnek a jegyek Budapesten. Ha bepillantunk a szórakozó helyekre, hihetetlen fényűzést, drága függőket és ékszereket látunk s ha végig nézünk a pénz sulya alatt

lerogyó társaságon, nem látunk köztük keresztényt.

A középosztály fiai és leányai akárhányszor képtelenek elvégezni a középiskolát, még inkább a főiskolát, mert nem tudják fizetni a tanulmányi évek költségeit. A nem keresztények ellepik az iskolákat, úgy hogy van középiskola, melynek tanulói 80 százalékban zsidók. Az egyetemen épp így van, az egyetemi női hallgatók közül 9 zsidóra esik egy keresztény. Ki mondhatja azt, hogy nem az én népem baja ez, hanem a papoké? Ha a keresztény nép lemarad és nem tud konkurrálni ott, ahol az anyagi javak bázisát, a műveltséget meg lehet szerezni, ez olyan égető kérdés, amellyel foglalkozni kell és a sajtó, amely minden méltánytalanságot szóvá tesz, miért hallgat róla? Mért nem iparkodik segíteni, hogy a keresztény középosztály jobb megélhetéshez jusson? A mi fiatalembereink nem tudnak megnősülni s ha 28-30 éves korában megnősül, ugrást tesz a sötétbe. Látom a mi leányainkat: okos, művelt, nagyszerű lányokat, akik hoppon maradnak a nyomorult pénz miatt, mert nem képesek kelengyét venni a házaselethez. Nem irtóztató anomália, méltánytalanság az, ami itt a középosztály ellen folyik.

Még egy példát! Menjünk a Tátrába, a Semmeringre, Siófokra. Mit látunk? Nem irigylem nem keresztény honfitársaimat. Fűrődjenek. De szeretném, ha az én keresztény honfitársaim is megkapnák a szükséges üdülést.

A középosztály.

Ne folytassuk. De kérdek minden őszinte magyar embert, nincs-e igazam ebben a három tételben? Egy ring veszi körül a magyar középosztályt, mely mindig jobban pusztul. Nem a munkás az igazán proletár, hanem a fix fizetéses osztály. Mért proletár? Mert nem tud megélni a fizetéséből, mert a szükséges árucikkek ára folyton emelkedik nemcsak a háboruban, hanem a békében is. És miért? A közvetítő javára kell elvéreznie és a sajtó ennek a közvetítő kereskedeleme, ennek az uzsora haszonra dolgozó irányának a takargatója.

És ha ez igaz és ez így megy tovább és nem teremtünk sajtót, mely a keresztény népet, de főleg a középosztályt védelmébe veszi; és nem teremtünk sajtót, olyat, mint az Est, ha nem teremtünk védelmet a dolgozó magyar társadalomnak, akkor oda jutunk, hogy Magyarország ki lesz szolgáltatva a banktökének és jönni fog egy kor, amelyben nem Magyarország lesz ez többé, hanem ki lehet majd akasztani rá az új cégtáblát: *Lánczy, Ullmann és társai. (Azelőtt Magyarország.)*

Nem hirdetünk gyűlölködést!

Amikor ennek a védelmi sajtónak szükségét hangoztatom, nem kell félnem az ellenvetésektől. Azt mondják majd: Ezek az urak — úgy látszik — a reakció és a gyűlölködés sajtóját akarják megteremteni. Igaz az, hogy a keresztény önvédelem szükségképp gyűlölködés? Akkor minden jogos önvédelem gyűlölködés lenne. Ha a keresztény szeretet azt kívánja, hogy én a zsákmányolókat garázdálkodni hagyjam, akkor keresztény sajtóra nem lenne szükség. De akkor kár volt, hogy a Kárpátok védelmében annyi magyar vérzett el. Oda kellett volna adnunk, mert ezt kívánja a keresztény szeretet. Adjuk oda a tót megyéket, amiket követelnek tőlünk, ha az önvédelem gyűlölködés. De a keresztény szeretet nem ellenzi, hogy védjem magamat és megvédjem felebarátom kincsét, mindenét. Sőt a keresztény szeretet ezt kötelezővé teszi. A keresztény szeretet nevében akarunk ellenállani annak az iránynak, mely az országot az orgazdaság prédájává szeretné tenni.

Azt mondják, hogy türelmetlenek akarunk lenni a más felfogásuakkal szemben. Tévedés. Nincs szükség türelmetlenségre, jo-

gomat megvédhetem minden türelmetlenség nélkül. Legközelebb olvastuk, hogy az országházban egy szabadkőműves képviselő harcot hirdet a vallás ellen.

Ez ellen a lapok egy szóval se sziszszentek fel, csak ha a kereszténység akarja megvédeni magát. Azt mondják, hogy a keresztény sajtó antiszemitáskodni fog. Mi az antiszemitizmus? Ez a legkevésbé tisztázott fogalom. Ha ez annyit jelentene, hogy a zsidó megbélyegzése és üldözése, úgy, hogy a jót is üldözzük és a becsületes zsidót is, — ha azt jelentené, hogy türelmetlenség a zsidó fajjal szemben, akkor az antiszemitizmus nem fog programunkba tartozni. Az antipánsemitizmus azonban nemcsak jogosult, hanem szükséges is, mely a zsidó túltengés, a zsidók igaztalan kényeztetése, a magyar faj hegemoniáját veszélyeztető tulterjeszkedése ellen küzd. Nincs megírva, hogy felettünk egy más faj uralkodjék. A pánsemitizmus ellen ép úgy küzdeni kell, mint a pánslávizmussal szemben. Mi lenne, ha Magyarországon pl. a cseh faj annyira elhatalmasodnék, hogy minden pénzintézet, kereskedelem az ő kezében összpontosulna, a színházak, a művészetek, a legfontosabb miniszteriumok mind a csehek kezébe kerülnének, a vezető állásokban csehek ülnének s ezt nekem szó nélkül kellene néznie. És ha ez az uralkodó faj türelmetlenül kezelné a maga hegemoniáját s lebuktatni igyekeznék mindenkit, aki nem az ő szekerét tolja, akkor kifejlődne Magyarországon sz antipánslávizmus s ez az irány jogosult lenne. Miért méltatlanság tehát az, ha nem szeretem a szemitokráciát?! De a keresztény publikum annyira earkotizálva van, hogy még az antipánsemitizmust sem meri követni, mely azt akarja, hogy a magyar legyen olyan, mint a zsidó s ebben az értelemben legyen antiszemita.

Azt vágják a fejünkhöz, hogy akciók klerikális akciói, sajtók a papok sajtója lesz. Erre is megadom a feleletet. A bécsi „Die Zeit” című lapot Gündemann zsidó rabbi alapította.

Ez ellen nincs kifogás, de ha katolikus papok részt vesznek egy keresztény sajtó megalapításában, akkor kiabálnak a pánsemitizmus ellen.

„Bangha páter lapot gründol”, „Klerikális lapalapítás.”

Akár Banghának, akár másnak hívják azt a papot, az csak kötelességét teszi és jól teszi, ha részt vesz az ő népét megmeneteni akaró akcióban. Mért lenne a katolikus pap kizárva, hogy a sajtó terén munkálkodjék. Minden jött ment lehet írni, de a pap nem. Ebből lehet látni, hogy akarják nártizálni a kereszténységet. Ezeknek a megnyugtatóra kijelentem, hogy nem papok fogják vezetni a lapot, magam se veszek részt benne. Három évvel ezelőtt követelték, hogy csináljuk meg a katolikus sajtót s most a szemitokrata lapok toporzékoznak, mert megcsináljuk. Igaz, hogy a papoknak az ígértetés a kötelességük, de az ígértetésre nem elég a szószék, az ígét az újságban is hirdetni kell.

Milyen sajtót akarunk létesíteni? Modern, pártfeletti és céltudatos sajtót. A lapnak függetlennek kell lennie s úgy legyen megcsinálva, hogy mindenki olvasni legyen kénytelen, mert a legjobb magyar ujság. Ezért van szükség nem ezekre, hanem milliókra.

Főpapjaink, káptalanaink nagy áldozatokkal vesznek részt a lap alapításában. Nagyvárad püspöke fejedelmi bőkezűséggel 100000 koronás részvényt jegyzett, részt vettek a jegyzésben a többi főpapok is, az esztergomi primással élükön, aki szintén 100,000 koronát jegyzett, az egri káptalan 210,000, a pécsi 150,000 koronát jegyzett, ott vannak a keresztények a társadalom minden rétegéből, a görög katolikus papság is lelkesen csatlakozott az akcióhoz. „A Sajtó” című lap egy rikkancsa az országház előtt árulta a lapnak azt a példányát, mely az új lap alapítását hirdette. Egy snájdig tábornok vett tőle egy lapot, s mikor elolvasta, hogy miről van szó,

vett még hét lapot s kiragasztotta az országház ajtájára.

Arra kell kérnem, ne maradjanak meg a pusztá lelkesedésnél, hanem jegyezzenek sajtórészvényt. Három tanácsot adok, amiket abc rendben sorolok fel:

A. Adj! Jegyezz! Nem többet, mint tudsz, mert huncut, aki többet tesz, mint amit bír.

B. Beszélj rá! Ne csak a te obulusaidat add le, hanem kérj aláírási ivet s beszélj rá másokat is, hogy ők is jegyezzenek. Itt különösen a nőkre számítok, akiknek nagyszerű fegyver áll rendelkezésre, melyet csodásan tudnak forogtatni, mikor egy új kalapról van szó s kérem, hogy ezt a pompás rábeszélő hangszert állítsák a legszebb cél szolgálatába.

C. Cáfold meg az ellenvetéseket, a kibúvókat, amivel egyesek tétlenségüket ki-magyarázzák akarják.

Három millió már régen túl van a jegyzés s meglesz a sajtó, mely a maga nevében viszi diadalra az új, jövőd, boldog Magyarországot!

Segély

a hadirokkant gazdáknak.

Gróf Teleki Pál, az Országos Hadigondozó Hivatal elnöke két nagyfontosságú és nagy horderejű rendeletet adott ki, amely a hadirokkantak és özvegyek mezőgazdasági segélyezését tárgyalja, megállapítva a segélyezés módját és annak mértékét is.

Az egyik rendelet a rokkantak és özvegyek részére nyújtandó háziállatbeszerzési segélyről illetve segélyekről, a második pedig azoknak zöldség és vetemőmagvakkal való ellátásáról szól.

A rendeletek értelmében az a hadirokkant és özvegy, ki igazolja családos és vagyontalan voltát és azonkívül a segélyezésre vonatkozó rendelkezésben felsorolt más követelményeknek megfelel 300 K-ig terjedhető szarvasmarha, 500 K igásló-, 100 K sertés-, 150 K kecske-, 200 K házinyul- és 300 K-ig terjedhető szárnyas beszerzési segélyben részesülhet. A hadirokkantak és özvegyek kérhetik, hogy a rendszeresített segélyek közül egyszerre többek folyósíttassanak részükre.

Ilyen esetben a segélyek 500 koronát meghaladó része kamatmentes előlegnek tekintendő, ami a rokkantsági, illetve özvegyi járulékoknak végleges megállapítása után tetszőlegesen részletekben visszafizetendő lesz, a visszafizetést azonban az Országos Hadigondozó Hivatal különös méltánylást érdemlő esetekben részben vagy egészben elengedheti.

A természetbeni zöldség- és vetemőmagsegélyben azok a rokkantak és özvegyek részesülhetnek, kik igazolják, hogy zöldségtermelésre alkalmas földterületet birtokolnak, zöldségkertszethez értenek s nem rendelkeznek a szükséges vetemőmagvakkal.

Szóbeli kérelmek az Országos Hadigondozó Hivatal mezőgazdasági osztályában, vagy az Országos Hadigondozó Hivatal bármely szervezeténél, így Nagyváradon a Hadirokkant Munkaközvetítő Hivatalban (Városház, földszint 9. sz.) terjesztendők elő, az írásbeli kérelmek ugyanoda intézendők.

A segélyezéseket tárgyaló rendeletekre vonatkozó bővebb felvilágosításokkal az érdekelteknek az Országos Hadigondozó Hivatal nagyváradon hadirokkant munkaközvetítője áll a hivatalos órák alatt rendelkezésére.

Az orosz kormány szikratávirata a központi hatalmakhoz.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Az orosz kormány február 24-én a német kormányhoz Berlinbe, az osztrák-magyar külügyminiszteriumnak Bécsbe, a bolgár kormánynak Szófiába és a török kormánynak Konstantinápolyba a következő szikratáviratot küldte:

— A népbiztosok nagy-bizottságának és a munkások, katonák s parasztok képviselői tanácsának február 24-én reggel 4 óra 30 perckor hozott határozata értelmében elhatározta a népbiztosok tanácsa, hogy a német kormány által nyilvánított feltételeket elfogadja és delegátusokat küld Breszt-Litovszkba

a békeszerződés aláírása végett.

LENIN VLADIMIR

a népbiztosok tanácsának elnöke.

TROCKIJ LEO

külügyi népbiztos.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) A Napnak jelentik Bécsből a külügyminiszteriumhoz közelálló helyről: Bizonyos, hogy a breszt-litovszki tárgyalások néhány nap alatt befejeződnek és a gyors békekötésre fognak vezetni.

Hertling kancellár bejelenti a német feltételek elfogadását.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből: Hertling birodalmi kancellár a birodalmi gyűlésen tartott beszédében a következő közlést tette:

— Tegnap jött meg a hír, hogy a pétervári kormány a békefeltételeket elfogadta és a további tárgyalásokra képviselőket küldött Breszt-Litovszkba. Ennek megfelelően a német delegátusok is odautaztak tegnap este. Lehetséges, hogy a részletek felett még viták fognak folyni, a főcél azonban elértük: a békeakarát orosz részről kifejezetten megnyilvánult. A békefeltételeink elfogadásával a békekötésnek a legrövidebb időn belül be kell következni.

Hertling kancellár Wilson alapfeltételeit alkalmasnak tartja az általános békére.

— A kancellár beszéde. —

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlésen feszült érdeklődés előzte meg a kancellár beszédét, a karzatok zsufolásig tele voltak. Az ülést Paasche alelnök nyitotta meg s azonnal megkezdtek a költségvetés első olvasását.

Az első szónok Hertling birodalmi kancellár volt:

Kötelességének tartja, hogy a külügyi politikáról beszéljen, de teljesen meg van győződve róla, hogy semmi célja és értelme nincs annak, hogy a hadviselő országok államférfiai így vitatkozzanak egymással.

— Kijelenti, hogy Belgiumot illetőleg többször ismertetett álláspontja nem változott. Németországnak nem szándéka Belgiumot megtartani, csak el akarják kerülni azt, hogy a háboru után ez az ország ismét háborus mesterkedések tárgyává váljék.

— Elismeri, hogy Wilson üzenete jelentékeny lépés a kölcsönös megértés felé. Foglalkozik Wilson négy alapfeltételével. Megállapítja, hogy ezen

alapfeltételek alapjai lehetnének az általános béketárgyalásnak. De a mi feltételeink az, hogy ne csak Wilson fogadja el ezeket, hanem összes ellenségeink. Lloyd George azonban beszédében még mindig imperisztikus célokat szólaltat meg, Anglia még mindig csak neki tetsző békét akar megvalósítani.

— Miután mi Oroszországgal szemben ismét szabad kezét nyertünk, Ukrajnát akartuk biztosítani a bolsevikokkal szemben. A külügyi államtitkár ismertetéséből tudjuk, hogy Trockij egy szikratáviratban a tárgyalások újból való felvételét kérte. Mi ultimátum formában tudattuk feltételeinket.

Ezután a kancellár ismerteti a köznapok történetét, beszédének idevonatkozó részét lapunk más helyén közöljük.

A kancellár ezután így folytatja: — Ismét beteljesedett tehát Aristoteles igazsága: háborura kell magunkat berendezni, hogy békét kapjunk.

— Romániával tegnap szintén megkezdődtek a béketárgyalások, de Kühnmann államtitkárnak most valószínűleg Breszt-Litovszkba kell mennie. Nem szabad elfelejtenünk, hogy szövetségeseink érdekeiért sikra kell szállnunk.

— Lengyelország alkotmányformájáról még folynak a tárgyalások az érdekelt kormányok között.

— Az előadottakból láthatják, hogy a keleti fronton a béke a közeli megvalósulás elé jutott, nagy kérdés, hogy az általános béke útja megnyílt-e már? Az antant még mindig nem mutat hajlandóságot, még mindig annexió békéért küzd. A világ most a legnagyobb döntés előtt áll. Készek vagyunk a békére, de ha ellenségeink a háboru mellett döntenek: remek csapataink tovább fognak küzdeni és népünk ki fog tartani; minden kiontott véréért, minden borzalomért ellenségeink lesznek felelősek!

A kancellár nagyhatású beszéde után Payer alkancellár, majd a pártok vezérei szólaltak fel.

Rovnában egy orosz vezérkar a németek kezébe került.

Pernau és Dorpat elfoglalása.

Berlin, február 25. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Sok helyütt akna és tüzéségi harc. Az arcvonal különböző helyein felderítő harcok folytak, amelyekben Armentlerestől keletre foglyokat ejtettünk és géppuskákat zsákmányoltunk.

Keleti harctér.

Elchhorn hadcsoportja: Csapataink megszállották Pernaut. Egy orosz zászlóalj német parancsnokság alá helyezkedett. Tegnap délelőtt a tizenharmadik rohamszázad és a tizenhatodik számú huszárezred első százada hadosztályukat megelőzve, elfoglalták Dorpatot. Az oda vezető uton háromezer foglyot ejtettek és sok száz járművet zsákmányoltak. Ez a repülő osztag ily módon hatodfél nap alatt kétszázötven kilométernyi utat tett meg.

Linsingen hadcsoportja: Rovnában az orosz külön hadsereg egész vezérkara kezünkbe jutott. A főparancsnok megszökött. Az előcsapatok elérték Zitomirt és ott összeköttetést létesítettek az ukrán csapatokkal.

A többi harctéren nincs újság.

Ludendorff, első főszállásmester.

Tüzéségi harc a Piave mentén.

Budapest, február 20. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

A Piave mentén a tüzéségi tevékenység élénk volt.

Linsingen hadcsoportjánál német előcsapatok Zitomirban az ukrán csapatokkal összeköttetést létesítettek.

A vezérkar főnöke.

Nagygyűlés a keresztény sajtóért.

Bangha Béla Nagyváradon.

Impozáns, méreteiben és lefolyásában egyaránt nagyszerű manifesztációval tett vasárnap bizonyosságot a keresztény Nagyvárad a mellett, hogy akarjuk és meg fogjuk teremteni az országos központi keresztény sajtót!

A Kath. Kör és a Kath. Népszövetség a többi katolikus szervezet és az egész keresztény Nagyvárad bevonásával rendezték ezt a gyönyörű, hatalmas nagygyűlést, melynek közönségét a Kath. Kör Szent-László terme alig volt képes befogadni. Ott voltak a keresztény Nagyvárad vezetői, katolikusok és protestánsok egyaránt, ott volt a polgárság, iparosság és keresztény munkásság, úgy, hogy igazán az egész keresztény Nagyvárad tüntetett a keresztény sajtó és ennek tüneményes tehetségű, lankadatlan buzgóságú apostola, Bangha Béla mellett.

A jelenvoltak közül a következőket sikerült följegyeznünk:

Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., dr Radu Demeter megyéspüspökök, dr Karácsoyi János c. püspök, dr Vucskics Gyula, Brém Lőrinc, Szirmay L. Árpád, Csaponyi Ignác, Gresinczy Antal, Sztán Illés kanonokok, Arnóthfalvy Alfréd ezredes, Schwarz Géza alezredes, Sztankóczy Géza, Bozóky Gyula, Schuch Károly őrnagyok, dr Bozóky Alajos, lovag Sperker Ferencz, Mártonffy Gyula, Pallay Lajos, Tóth Imre, Németh István, dr Molnár Imre, Imrik S. Zoltán, Géczy Lajos, dr Hoványi Gyula, Mayer Antal, Halász Gyula, dr Buday Gyula, báró Apor Vilmos, Horváth Árpád, dr Kovács Lajos, dr Lestyán Endre, dr Kiss Dóme, Szalay János, Serly Viktor, Mellau István, dr Géczy József, Domanek Pál, Bánáss László, dr Krüger Aladár, Szilágyi Dózsa, dr Imrik Gusztáv, Heilinger József, dr Papp Károly, Martos Gyula, Nadányi Jenő, dr Szabó Vendel, Gálly Sándor, Bihari Ákos, Imrik László, Fráter Jenő, Sünger Bertalan, Szabó Ferenc, Somogyi Géza, Földes Béla, Schriffert Béla, Pezderka Sándor, dr Champier István, Lindauer Károly, Labancz György, Buzássy Albert, Dévald János, Follmann Géza, Wallner Győző, Horváth István, Straub Ferenc, dr Guta Elemér, dr Hegedüs Károly, Sztarill Ferenc, dr Oszvald Arisztid, Bitzó János, Puskás Béla, Zöldy Bertalan, Buzássy József, Stettner András, Ország Antal, Kupeczky József és még számosan, kivált a Kath. Népszövetség tagjainak ezrei és előkei hölgyközönség.

Az ünnepélyt dr Hoványi Gyula nyitotta meg a következő szép beszéddel:

Nagyméltóságú és Méltóságos Püspök Urak!

Tisztelt Nagygyűlés!

Az ir nemzet szabadságának világhírű vezére, O'Connel a XIX. század 30-as éveiben egy ünnepélyen Nottingham polgármesterének azt mondta:

„Igaz van abban a Polgármester urnak, hogy nem jött volna közibénk, ha én más egyebet kívánnék nazám számára, mint az igazságosságot, de azt is tudom, hogy Polgármester ur az esetben sem jött volna közibénk, ha én ennél kevesebbel is beérném.”

Merem állítani magam is, hogy ebbe a terembe, ebbe a zsufolásig megtelt nagy terembe senki sem jött közibénk, aki nem akarná megvédeni a keresztény sajtó segélyével a két legszentebbet, az Istent és Hazát és az esetben se jött volna közibénk, ha áldozni is nem akarna a keresztény sajtóra tehetségéhez és a mai nehéz viszonyokhoz képest.

Mert ha a béke éveiben igaz az, hogy kéiszeresen ad az, aki azonnal ad, ugy a mai nehéz viszonyok között négyszeresen ad az, aki azonnal ad.

Tisztelt Nagygyűlés! Ha Kolonicnak tulajdonítják, hogy ő Magyarországot először szegényné, azután katolikus és végül németté óhajtott volna tenni, az bizonyos, hogy a romboló szellemi irányzat, a bolsevik eszme édes magyar hazánkat először is koldussá, azután atheistává és végül kozmopolitává tenné.

Az evangélium, a Mózesi kótblák és az efezusi Diana vagyis a kereszténység, a zsidóság és a pogányság közül védelmi sajtónk jelzőjéül mi okból választottuk mi a keresztény jelzót?

Egyedül abból az okból, mert a kereszténység ujitotta meg a világot közel 2000 ezredéves fentállása és az öt világrészre való kiterjedése folytán avval, hogy minden ember számára kivétel nélkül leszegezte nemcsak az emberi jogokat, de az emberi kötelességeket is. Különösen a kötelességeket Isten, embertársaink és önmagunk iránt.

Védelmi sajtónk jelzőjéül azért kellett választanunk a keresztény jelzót, mert a világot a kereszténység civilizálta három különleges eszközzel.

Először avval, hogy a tekintélyt sérthetlenné.

Másodszor, hogy az engedelmisséget szentté.

Harmadszor az által, hogy az önfeláldozást istenivé tette.

Tisztelt Nagygyűlés! 1848-ban, mikor Rómában a hevesvérű fiatalság szüntelenül azt kiáltozta: Fegyverkezzünk! Fegyverkezzünk! egy higgadt ész így szólt hozzájuk:

„A háboru viseléséhez három dologotok hiányzik: elsősorban nincs pénzetek, aztán nincs hadseregtek és végül nincs ellenségetek, senki se akar benneteket bántani.

No mi ugyan más helyzetben vagyunk, mert védelmi harcunkhoz Isten és ember látja meg van ellenségünk, az atheista — kozmopolita, romboló szellem-irányzat.

Van hadseregünk is: a magyar Szent Korona birodalmának összes vallásos és hazafias gyermekei, a szükséges pénzt pedig előteremtjük.

Jó példával járt elül szeretett főpásztorunk, Széchényi Miklós gróf, 100,000 koronás adományával. (Éljenzés.)

Mi Szent István koronájának meggörbült keresztjét kiegyenesíteni akarjuk!

Főnt akarjuk tartani és főlebb emelni azt a Magyarországot, melynek fundamentumát Szent István és Szent László alapozták.

Eme hazafias munkánkra Isten segítségét kérve, a Nagygyűlést ezennel megnyitom.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után Bihari Ákos, a Szigligeti-színház jeles művésze olvasta fel Jörgensse-nek egy pompás elbeszélését, mely az irott szó nagy hatalmáról szólt.

Bihari Ákos a felolvasó művészetben is annak a nagy művésznek bizonyult, aminőnek a szavaltatban ismerjük. Előadásában az elbeszélés valósággal drámai erővel elevenedett meg, mely a közönséget mindvégig lebilincselte. A jelenvoltak viharosan megtapsolták a népszerű művészt.

Valóságos tapsorkán köszöntötte dr Bangha Bélát, mikor a dobogóra lépett. — Bangha méreteiben impozáns, tartalmában

meggyőző erejű, stílusában előkelő, ötletekkel sziporkázó, mindvégig lebilincselő, ragyogó beszédet mondott, melyet még soká fognak emlegetni Nagyváradon. Nemcsak vasárnapnak volt eseménye ez a beszéd, hanem Bangha beszéde messze kiható jelentőségű lesz következményeiben. Aki még habozott volna, az egyszerre elszánt apostola lett a központi nagy sajtó ügyének. A beszéd következtében még jobban megsaporodott a gyűjtők és részvényjegyzések száma. A beszédet a közönség nagy figyelemmel hallgatta s többször tapsokkal szakította meg s a végén szünni nem akaró tapsokkal köszöntötte a szónokot. A beszéd gondolatmenetét lapunk élén közöljük.

Dr Hoványi Gyula lelkes szavakkal zárta be az ünnepélyt s végül a közönség a Himnuszt énekelte el.

Gyarmati Imrét Nagyváradra hozták.

Gyarmati Imrét, számos nagyváradai betörés tettesét a napokban elfogták Békés csabán, ugyszintén Lieber Ferencet is, aki szintén hirhedt betörő.

Dienes István detektiv tegnap erős redőri fedezettel Nagyváradra hozta a két betörőt erősen megvasalva, s most itt folytatják velük a nyomozást, hogy bűnlajstromukat összeállíthassák.

Gyarmati Imrét, mint az Erdélyi-féle és sok más betörés tettesét jól ismeri Nagyvárad. Tavaly Belgrádba vitték a nagyvárad rendőrségről s nem sokára az a hír terjedt el, hogy a hirhedt betörőt Belgrádban agyon lötték, de ez nem történt meg, csupán 6 évi szigorított börtönre ítélték. A mult év augusztusában, amikor Horvátországba szállították, a szabadkai állomáson megugrott kísérőitől. Később megbánta a szökést, az egyik katonai parancsnokságnál jelentkezett, azonban nem valódi néven, hanem Pintér János néven.

Elmondta, hogy kórházból jött és elveszítette az irását, és hogy a bécsi fényező ezrednél szolgált.

Ekkor szabadon is engedték és Gyarmati Imre még augusztusban jelentkezett a bécsi fényező zászlóaljnál, ahonnan egy környékbéli városkába helyezték. Nem sokára egy heti szabadságot kapott, de a szabadságról a kalandos Gyarmati nem tért vissza, hanem szokása szerint össze-vissza kóborolt az országban.

A kisújszállási csendőrség csipte fölön a betörőkirályt és Szolnokra kísérték a katonai rendőrséghez, amely viszont visszatoloncolta az ál Pintér Jánost bécsi zászlóaljához.

Itt még meg sem melegedett, újból megugrott, s ettől kezdve elfogatásáig bejárta az országnak majdnem minden részét, nagy kedvvel folytatta régi mesterségét: a betörést. Lieber Ferencel és még két másik társával szövetkezve operált, s közbe Nagyváradra is el-el rárdult szórakozni. A rendőrség most azt igyekszik kinyomozni, hogy hol szórakoztak Gyarmati és társai nagyvárad látogatásuk alkalmával. Dienes István detektiv már is eredményeket ért el.

Vasárnap a Vigadóban.

Az ujságírók mulatsága olyan nagy sikerrel zajlott le, amelyre a művészestély rendezői sem számíthattak. Szorongásig zsufolt teremben peregték le a kitünően összeállított programszámok, de az est hőse Hegedüs Nándor, a Szabadság szerkesztője volt, aki egész végig győzte szellemes konferánsszal, ötlettel s mélyen járó szatírával. Mindenki megkapta a magáét, különösen a bankdirektorok, városi potenciátok, az új udvari tanácsosok.

Hallatlan sikere volt Hegedüs közéletmezési tréfájának Lukács Ödön hivatalában, amelyet a polgármesterhelyettes maga is derült hangulatban nézett végig.

Az estélyen egy nagytehetségű hegedűművésznővel ismerkedtünk meg. *Csanak Mária* k. a. ez, akit *Simonffy Irma* kísért zongorán. Háromszor kellett ismételnie e kiváló művésznőnek, akit rokoni szálak is kötnék Nagyváradhoz.

Budanovits Mária operaénekesnőnek is óriási sikere volt opera áriáival s a közönség elhalmozta a tetszés jeleivel.

Nádas Sándor szerkesztőhöz már volt egyszer szerencsénk, akkor *Göndör Ferenc* cel jött le Nagyváradra s ebből egy sajnálatos sajtóper keletkezett. Most is per lett *Nádas* szerepléséből, mert a közönség nem tudta eldönteni, hogy felolvasásának első része, amelyben elárulja szívét, vagy a második rész, amely egy nagystíli, előkelő riport, volt e érdekesebb és hatásosabb.

A félelmetes és rettenthetetlen ujságíró maga olyan nagy közönséget vonzott, amelyre büszke lehet. *Ady Endre* váradi emlékein merengett, *Vigh Mancsi* viharos tetszés mellett énekelte a Lukács Ödön kuplékat, s egyébként is bájos volt. *Marton Manó* perziflázásában, *Dutka Ákos*, *Dutka Ákosné*, *Székely János* nagyon tetszettek, s az estélynek *Major Henrik* gonoszok karikatúrái adtak különös izt. *Fehér Dezső*, *Katona Béla* mint rendező és szereplő, *Barza Ferenc*, *Major Dezső*, *Lepedát Milivoj* és még sokan segítettek abban, hogy az est anyagi sikere is elérte a kívánt mértéket.

A cukrászdát *Novomeszky Imre* látta el, ő maga 40 koronát adott felülfizetésként.

*

A Nagyvárad és Biharmegyei Ujságíróegyesület választmánya *Fehér Dezső* elnöklésével ülést tartott, hogy a vasárnapi estély eseményeivel és eredményeivel foglalkozzék. A választmány elsősorban hálásan emlékezett meg Nagyvárad társadalmáról, mely impozáns arányokban dokumentálta ez alkalommal, hogy az ujságírók szociális helyzetének felkarolása érdekében a nagyközönség elé lép, megérti és méltányolja. A választmány köszönetet mondott *Fehér Dezső* elnöknek azért, hogy rövid ideje vállalt elnöki tisztében oly sok odaadással és lojalitással dolgozott eddig is a kartársak érdekében. Megköszönte a választmány *Pásztor Edének*, hogy a vendégfellépő írók és művészek közreműködésének előkészítésénél oly sokat fáradozott. Megemlékezett szeretettel a választmány Nagyvárad polgármesterének és tanácsának az estély sikere körül tanúsított előzékenységéért.

Összinté szívvel köszönte meg a választmány *Csanak Mária*, *Simonffy Irén*, *Budanovics Mária* urnőeknek, *Ady Endrének*, *Nádas Sándornak* és *Major Henriknek*, hogy szereplésükkel az estély erkölcsi fényét és anyagi eredményét teljessé tették. A nagyvárad szereplők: *Dutka Ákosné* urasszony,

Vigh Mancsi kisasszony, *Vomácska József*, *Váradi Aladár*, *Szigethi Jenő* előtt a választmány igaz köszönetét és elismerését róta le és hálásan gondolt *Erdélyi Miklós* szingazgatónak nokilis magatartására, amellyel az estély rendezését elősegítette. Végül a választmány köszönettel fordult mindama tagjai felé, — és etekintetben nem volt kivétel — akik fáradozásukkal és felléptükkel diadalra vitték az ujságírók ügyét, különösképpen pedig *Hegedüs Nádor* felé, aki konferálásával, verseivel és aktuális kis vigjátékával az estély hangulatát megfestette, annak munkájában és sikerében rendkívüli mértékben osztozott és hasonlóképen *Marton*

Manó felé, aki a műsort pompás és ötletes breszt litovszki tréfájával frappáns hatással befejezte.

A választmány holnap fogja a számadásokat megejteni, a felülfizetéseket publikálni, de azt már is megállapította, hogy a bevétel — ami eddig példátlan volt effajta estélyeknél — felülmuta a hatezer koronát.

Az ujságíró estélyen kitünő vacsorával szolgált *Somhegyi Dezső Feketesas* étterme. A büfében *Novomeszky Imre* cukrász süteményeit fogyasztotta a közönség.

Béketárgyalás Romániával és Oroszországgal.

Magyar államférfiak a román béketárgyaláson.

Az Est jelenti: *Wekerle* Sándor miniszterelnök tegnapi audienciáján dönt el, hogy a miniszterelnök részt vesz-e a romániai béketárgyalásokon. A király gróf *Tisza Istvánt* és gróf *Andrássy Gyulát* is kihallgatáson fogja fogadni. *Tisza* már ma Bécsbe utazott, *Andrássy* eddigi tervek szerint holnap jelenik meg a király előtt.

Hogy *Wekerle* miniszterelnök mikor utazik Bukarestbe, még nincs megállapítva, előbb tanácskozásokat fog folytatni s megvárja *Czernin* meghívó táviratát.

A képviselőház folyosóján elterjedt hírek szerint *Wekerle* után *Szterényi József* kereskedelemügyi és a mezőgazdasági kérdések tárgyalásánál gróf *Serényi Béla* földművelésügyi miniszter is *Bukarestbe* fognak utazni.

Bukarestből jelentik 24-iki kelettel: *Czernin* külügyminiszter és *Kühlmann* külügyi államtitkár a Romániával való béketárgyalásokra ideérkeztek. *Bulgária* képviselőjében *Toncsev* pénzügyminiszter, *Tomcsilov* a szobranje alelnöke már itt vannak, a török megbízottak kedden érkeznek, *Avaescu* miniszterelnök már napok óta itt tartózkodik.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: *Mérey Kajetán* nagykövet vasárnap este mint a monarchia meghatalmazottja a breszt-litovszki béketárgyalásokra utazott. Kisérétében vannak *Wiesner* követ meghatalmazott miniszter, *Marsovszky* udvari és miniszteri titkár, *Gautsch* báró követségi titkár, *Wildner* konzul, *Allmayer-Beck* báró a kereskedelmi minisztérium osztályfőnöke és *Pétery* honvédelmi miniszteri osztálytanácsos, a hadsereg főparancsnokság képviselőjében ismét *bacányi Csicseric* altábornagy fog működni. Melléje beosztották *Mierbach* báró és *Glais von Horstenau* vezérőrnagyokat és *von Raab* katonai intendánst.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jól informált helyről közlik, hogy Németország Oroszországgal szemben ezeket a feltételeket állította fel: Az orosz kormány jelentse ki, hogy a népek önrendelkezési jogának gyakorlására semmiféle befolyást nem érvényesít. Mivel katonai érdekek követelik, a német kor-

mány a megszállt területeket csak a háboru végén üríti ki, a bolsevik csapatok azonban az orosz határszéli területeket azonnal ürítsék ki. Az orosz kormány ismerje el az Ukrániával kötött békeszerződést s minden igényéről mondjon le *Finnországot* illetőleg.

Az oroszországi állapotok biztosítékot látszanak nyújtani arra nézve, hogy *Trockijék* a német feltételeket elfogadják.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) Az Est bécsi tudósítója jelenti: A béke-delegáció egyik tagja, közvetlen *Breszt-Litovszkba* való elutazása előtt a következőket jelentette ki:

— Azt hiszem, egy héten belül jó békét fogunk hazahozni *Breszt-Litovszkából*. A békefeltételek egyik főpontja, hogy *Oroszország* ismerje el *Ukránia* állami függetlenségét és az *Ukrániával* kötött békeszerződést. Ha tehát azt mondom, hogy jó békét fogunk hazahozni, abban az foglaltatik, hogy meggyőződésem szerint *Oroszország* a feltételeinket elfogadja.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) *Stockholmból* jelenti az Est, hogy a német kormány válaszával tegnap este megérkezett a futár *Pétervárra*. A népbiztosok tanácsa azonnal gyűlésre ült össze.

Gróf Tisza István Bécsben.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: gróf *Tisza István* ma reggel ide érkezett és a *Sacher* fogadóban szállt meg. Megérkezése után *Badenbe* ment, ahol kihallgatáson jelent meg *Ófelségénél*. *Badenből* délben tért vissza s még ma este vissza fog utazni *Budapestre*.

* *Tyukszemirtó* három nap alatt elmulaszt tyukszemet, borkeményedést és szemölcsöket. Ara K 1:50. Kapható *Farkas István* „*Apolló*” drogériájában Nagyvárad, *Rákóczi-ut 7—B.*

* *Békeminőségű* pipere és fertőtlenítő szappanok nagy választékban kaphatók *Farkas István* „*Apolló*” drogériájában Nagyvárad, *Rákóczi-ut 7—B.* *Rimanóczy-palota.* Telefon 13—03. sz.

Oroszország elfogadta a békefeltételeket 126 szavazattal 85 ellen.

Budapest, február 25. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A pétervári távirati ügynökség jelenti: Február 24-ére virradó éjszakán a végrehajtó főbizottság teljes ülést tartott, Heves vita után a bresztli-tovszki feltételeket, amelyek később Kühlmann dr legutóbbi pótlásával egészültek ki, teljes egészében elfogadták. B béke mellett 126, ellene 85 szavazat esett, 26 résztvevő tartózkodott a szavazástól, 2 anarkista nem vett részt a gyűlésen.

..HIREK

* **Malatinszky Lajos közlélmé-
zési kormánybiztos.** A hivatalos lap
vasárnapi száma közli, hogy a minisz-
terelnök Arad, Békés, Bihar, Csong-
rád és Hajdu vármegyék, valamint
Arad, Debrecen, Hódmezővásárhely,
Nagyvárad és Szeged törvényhatósági
jeleggel felruházott városok területére
Nagyvárad székhelyvel Malatinszky
Lajos, Biharvármegye főispánját ne-
vezte ki közlélmézési kormánybiz-
tosnak.

* **A Kath. Kör vetítő estélye.** A Kath.
Kör mai vetítő estélyén a világháború leg-
nagyobb hőseinek, Hindenburg tábornagynak
életét és nagyszerű harcait fogja a közön-
ség megismerhetni. Előadó dr Krüger Aladár
lesz. A szenális hadvezér életét dr Krüger
74 igen szép színes kép, köztük érdekes
csataképek, térképek és vázlatok kapcsán
fogja ismertetni. Az előadás pontosan d. u.
5 órakor kezdődik.

* **Leánygimnázium Nagyváradon.**
Ember Géza főispán nagy buzgalommal te-
vékenykedik, hogy a leánygimnázium létesíté-
sét keresztülvigye. Elsősorban is legjobban
azt óhajtanná, ha maga Nagyvárad városá-
nak sikerülne a leánygimnáziumot felállítani,
de ha ez az óriási költségek miatt keresztül-
vihető nem volna, állami leánygimnázium fel-
állítására törekszik. Megkönnyíti a dolgot az
a kedvező körülmény, hogy az egyik kis vá-
rosban levő állami gimnáziumnak olyan cse-
kély látogatottsága van, hogy azt valószínű-
leg könnyen áthelyezhetnék Nagyváradra.
Ember Géza főispán ez irányban már tárg-
yalt illetékes helyen. Különben a leánygim-
názium létesítése ügyében szerdán, február
17-én délután 6 órakor nagy értekezlet lesz
a városházán, amelyre a következő felhívást
közöljük:

Ember Géza főispán a leánygimnázium
felállítására ügyében szerdán d. u. 6 órára ér-
tekezletet hívott össze, melyre ezután kéri
az érdeklődők szíves megjelenését, mivel
külön meghívó senkinek sem fog küldetni.

* **Katonai Otthon Belgrádban.** A Vö-
rös-Kereszt egyesület Nagyvárad városi választ-
mánya elhatározta, hogy a házi ezrednek a
37-es Józsefbakáknak Katona Otthont állít
fel Belgrádban. A munkálatok előkészületét
és a helyszínen a terepviszonyok kiismeré-
sét dr Fráter Imre ügyvezető alelnök fogja
végezni, aki már a közel napokban evég-
ből Belgrádba utazik. A közönség és kedvelt
háziezredünk iránt érzett jóindulatból ez
auton hozza tudomására azoknak, akik Bel-

grádban levő hozzátartozóiknak levelet,
pénzt, cigarettát óhajt küldeni — ezen kül-
deményeket szívesen magával viszi Bel-
grádba és ott átadja az illetékeseknek. Ily
adományok e hét szombat reggeléig közkör-
házbeli irodájában adandók le.

* **Anyák Köre.** A Kath. Növédő Egyesület
tegnap tartotta meg a február havi Anyák
Körét. Gálly Sándor, a Kör lelkivezetője be-
szélt az anyáknak a türelemről a nevelés-
ben. Az ostromra költésére ezuttal dr Bun-
dala Mihály prelátnak 50 koronát adományo-
zott, melyért ezután mond hálás köszönetet
az elnökség.

* **Tolvajt fogott Dorneyi Imre.** Az
iparostanonc otthoni derék igazgatója, *Der-
neyi Imre* a nagypiac téren kiállításokat hal-
lott az éjszaka. Odasietett s egy rendőrt ta-
lált egyik ócska bolt előtt, aki mutatta, hogy
a bolt erős lakatját valaki leütötte s bent
„dolgozik“. Hamar felvonták a redőnyt s
megcsipték a betörőt, aki elegánsan felöltöz-
ködött a boltban. Bevitték a rendőrségre.

* **Talált tárgyak a rendőrségen.** Fe-
br. 27-én reggel a Pecze-utca 33-
sz. ház udvarán egy zsákot találtak, mely-
ben egy ócska női kabát volt. Felkérem a
kabát tulajdonosát, hogy a rendőrkapitányi
hivatal I. em. 16. sz. szobájában a hivatalos
órák alatt megjelenni szíveskedjenek. *Jánossy*
tb. főkapitány, bünyügyi oszt. vezető.

* **Pemete- és hársfamézscukorka el-
hárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot,**
kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag
ára 1 korona. Kapható Németh Pál Arany-
kereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

* **Ne dobja ki pénzét új ruhákért,**
mert a kitűnően bevált ruhafestéssel régi
ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti.
Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Arany-
kereszt gyógyszertárában, városháza mellett.

* **Köhögés, hurut és rekedtség ellen**
biztos hatású szer a hurut-szeletke, 1 doboz
ára 2 korona. Kapható Farkas István „Apolló“
drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

* **Kasszilda házassága a Vigadó moz-
gósínház legújabb szerzeménye, amely négy**
felvonáson keresztül egy izgalmas történet
keretében viszi boldogulásra a hősnőt s tes-
zi képpé az élet minden jószágának meg-
értésére. Epizódalokok tarkítják e pompás
film-különlegességet, amelynek ma lesz a be-
mutatója a Vigadóban. A Vigadó kiváló igaz-
gatója, Boros Jenő megszerezte a *Cabiria*
előadásának jogát, hogy viszonzza a Vi-
gadó közönségének azt a kiváló elismerését,
amellyel a Vigadót állandóan támogatja.
A *Cabiria* I. és II. rész előadása március
6., 7., 8., napjain lesz. Előjegyzéseket később
közéteendő napokon elfogad a Vigadó he-
lyettes igazgatója: Lówy Móric, aki mindig
jelen van az előadásokon és nagy előzékeny-
ségével a közönség osztatlan elismerését
érdemelte ki.

* **Sonkapácoláshoz való só kapható**
Farkas István „Apolló“ drogériájában.

Színház.

Heti műsor:

Kedd: Uri divat. (Bérletszünetben.)
Szerda: Uri divat. (Bérletszünetben.)
Csütörtök: Uri divat. (Bérletben.)
Péntek: Uri divat. (Bérletben.)
Szombat délután: Padlásszoba.
Szombat este: Uri divat. (Bérletben.)
Vasárnap délután: Vasgyáros.
Vasárnap este: Stambul rózsája.

Az Uri divat

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc.
Bemutató előadás a Szigligeti-színházban 1918.
február 24-én.

Juhász Péternek, a belvárosi kereskedő-
nek jó az üzlete, de még jobb a szíve (ritka
kereskedő!) A jó üzletet tönkre is teszi a
jó szív: Juhász ur bőkezűen hitelez azoknak
is, akikről biztos lehet, hogy soha a pénzt
tőlük viszonlítani nem fogja. Az üzletben
hárman vannak kivülről: Paula kisasszony, az
öreg Fülöp és a fiatal Oszkár. Fülöp az üz-
leten kívül előkelő ur, az Operába jár, nem
tudni hányszor megnézte már Lohengrint, de
mivel az üzletet félnyolckor zárják, még so-
hasem láthatta az első felvonásban a haty-
tyut. Oszkár kikapós fiú, szerelmes a főnök
feleségébe és pedig nem is reménytelenül.
Juhász ur erről épp úgy nem tud semmit,
mint az őt fenyegető anyagi bajokról. Egy-
szer aztán nyilvánossá lesz minden baj: a
hitelezők részére ötvenezer korona volt fél-
retéve, de az asszony odaadta Oszkárnak, a
kivel el is hagyja az urát. A hitelezők ellen-
őrző üzletvezetőt állítanak a boltba. Juhász
ur mindenből kifosztva, örömmel fogadja el
lőtevője, egy öreg gróf ajánlatát és elmegy
annak a birtokára sajtgyári igazgatónak.
Nagyon meghatja Juhászt az, hogy vele
megy a grófhöz Paulácska is, azt hiszi, ezt
az ő iránta való jószág vezet, pedig még
ebben is csalódik, mert Paulácska azért
megy, mivel biztatja a remény, hogy a gróf-
nál sikerül magának gazdag, gond nélkül éle-
tet biztosítani.

A grófnál Juhász ur megint a jó szívé-
vel csinál bajt. A gróf szeretne egyedül lenni
Paulácskával, de nem teheti, mert Juhász
mindig rájuk nyit.

A gróf szeretne Juhásztól szabadulni s
egy haszontalan alkalmazott elcsapását bizza
rá azzal, hogy ha tíz perc alatt el nem
csapja, ő van elbocsátva. Persze, a kiszabott
idő alatt Juhász az illetőnek még az arany
óráját is odaadja. A gróf is megsajnálja Ju-
hászt, de ez sem szívesen menne, mert sze-
relmes Paulába. Most Paula eszel ki egy
tervet, melylyel Juhásztól szabadulni lehetne.
Juhász egy szép napon 51,000 koronát kap,
azt hitetik el vele, hogy a pénzt Oszkár
küldte Berlinből, meg volna most a pénz,
mellyel az üzletet visszaszerezhetné, de me-
gint megszólal Juhász ur jó szíve, odaadja a
pénzt Paulácskának, legyen gazdag és nagyja
ott a gróft. Most jön a tragédia: Juhásznak
meg kell tudnia, hogy a pénz a grófé, Osz-
kár régen tönkrement, tőle magától itt min-
denki szabadulni szeretne, elkeseredetten
megy hát vissza Budapestre.

Itt az üzlet újra az övé, mert Paulácska az 51000 koronát elküldötte a hitelezők ügyvédjének. A bolt jól megy, előkerül Oszkár ur is, visszakérezkedik az üzletbe és nyomban be is áll kiszolgálni. Egyszerre belép az üzletbe Paulácska. Juhász ur fájó szívvel nézi, mennyi értékes dolgot rendel össze vissza a leány, miközben elmondja, hogy a gróf egy kis palotát vett neki. A végén kiderül, hogy a grófból, palotából semmi sem igaz, Paula beül a kasszába, mert Juhász ur a szíve, a potyázóknak a hitelt beszűngeti, rendet csinál, Oszkárt kidobják és Juhász ur boldog lesz.

A mese ügyes, érdekes, rávall Molnár invenciójára és arra a képességére, hogy az emberi gyengeségeket meglássa és költőileg tullozza, de a kidolgozásnál mintha most itt-ott cserben hagyta volna Molnárt az ihlet, holott eddigi darabjainak éppen a kidolgozás volt a legerősebb oldala.

Az első felvonás gördülékeny, de hiányát érezzük Molnár eredetiségének a dikcióban. A második felvonásban a Máté elcsapatási jelenetében felcsillan a humor, egyébként az egész lassu menetű, nem eléggé mozgalmas, úgy hogy a közönség figyelmét bizony nem köti le. A harmadik felvonás még leginkább rávall Molnárra: többnyire fordultatos, eleven s ha Molnár szinpadai alkotásainak színvonalát átlagban ez nem éri is el, de legalább megmenti a darab sikerét. Egyébként kár volt a fővárosi sajtótól olyan tulságos reklámot csapni a darabnak, az ember fokozott igényekkel megy a színházba és mert a reklám nagydobjának hangja nagyobb, mint a darab igazi értéke, hát talán emiatt is a végeredmény a néző részéről némi csalódás.

Az itteni előadás megfelelt a várakozásnak: az összes szereplők mindent elkövettek, hogy a hol csak valamit ki lehetett hozni Molnár vigjátékából, hát az ne maradjon kiaknázatlanul. Tóth Elek Juhásza mindenben eltalálta Molnár hősenek főjellemvonását, a vajsziú jószágot. Szelid humorral és sok bensőséggel rajzolta meg ezt a szánalmas és mégis szeretetreméltó, a szerző által kitűnően megrajzolt jellemet. Nyomban mellette kell kiemelnünk Polgár Mariskát, a kinek Paulácska szerepében ismét nagyon szerencsés napja volt.

A második felvonásban Paula jellemében történik érdekes átalakulás: ezt Polgár Mariska nagyszerűen meg tudta sejtetni, át tudta éreztetni. Öltözékei stilszerűek, izlések. A gróf szerepében Bihari nyújtott előkelően nyugodt alakítást. Nagyon jó volt megint Madas (Fülöp ur), Maszkja, arcjátéka, mozdulatai az öreg rőfös segédet kitűnően jellemezték. Várad Lajos Oszkár szerepében, H. Körössy Juci Adél szerepében járultak hozzá a sikerhez. Stoll Béla és Szabó Gyula kisebb szerepekben is feltűntek. A rendezés Erdélyi Miklóst dicséri.

Csodafilm az Urániában. Az Uránia ma este nagyszabású csodafilmot mutat be Az élet küszöbén című hatalmas drámát, amely most a világvárosi mozgósínházak általandó műsora. A remek újdonságon kívül egész sor érdekes film kerül színre.

URÁNIA mozgószínház
Kedden
Az élet küszöbén
dráma 4 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek

VIGADÓ mozgószínház
Kedden
Kasszilda házassága
dráma 4 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek

APOLLÓ mozgószínház
Kedden
Tavasz a tében
vigjáték 3 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek

Hadapród- és felsőiparisiskolába
való felvételre, valamint
gimnázium, reál és polgáristákat
magánvizsgálatra
felelősséggel előkészítik.

Ugyanott egy vagy két tanuló teljes el-
látást nyerhet. Guttman, Magyar-u. 9. sz.

IZSÁK LIDIA



Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző-
szállítója. — Tisztításo-
kat és átalakításokat
elvégeztünk. Fűzők mér-
ték után a legrövidebb
idő alatt elkészítetnek.

MOCSÁRY SÁNDOR
TELEFON 1404.

ZÖLDFA-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Elektro-
technikai cikkek és 1/2 Wattos
Wolfram szálak Tungram-égő
állandóan raktáron.

UJSÁGKIHORDÓNÓK
FELVÉTELEK

a „TISZÁNTÚL”
KIADÓHIVATALÁBAN.

Árjegyzék!



- Porcellán mozsár, ütővel . . . 8.-
- Majolika gyümölcs állvány . . . 8.-
- Majolika tálca fogóval . . . 8.-
- Majolika cukortartó díszes . . . 8.-
- Majolika gyümölcs készlet . . . 8.-
- Vizes készlet csiszolt üvegből . . . 8.-
- Boros . . . 8.-
- Likőr . . . 8.-
- Söröskészlet színes aranyozással . . . 8.-
- Boroskészlet színes . . . 8.-
- Vizeskészlet színes . . . 8.-
- Likörkészlet színes . . . 8.-
- Befőtteskészlet kristály fehér . . . 8.-
- Gyümölcs készlet kristály üvegből . . . 8.-
- Majolika fali sótartó színes . . . 5.-
- Majolika vizesakancsó színes . . . 5.-
- Kenyér kosár színes üveggel . . . 5.-
- China ezüst cukortartó . . . 5.-
- China ezüst gyümölcs állvány . . . 5.-
- Majolika virágváza színes . . . 5.-
- Majolika virágfazék . . . 5.-
- Majolika dísz figura . . . 5.-
- Porcellán főzőlábos . . . 5.-
- Porcellán főzőfazék . . . 5.-
- Teakészlet színes aranyozással . . . 40.-
- Kávékészlet színes aranyozással . . . 40.-
- Feketés készlet színes aranyozással . . . 80.-
- Ébdlőkészlet felszerelve, sz. aranyozással . . . 120.-
- Hidegfelvágottas késal. sz. aranyozással . . . 26.-
- Mosdókészlet színes fin. díszítéssel . . . 80.-
- Fali tükör színes aranyozott kerettel . . . 25.-
- Asztali lámpa teljesen felszerelve . . . 25.-
- Függő . . . 25.-
- Teás pohár China ezüst foglalatban . . . 8.-
- Teás csésze szin. finom aranyozással . . . 8.-
- Kávés . . . 8.-
- Köpöcsésze . . . 8.-
- Főzőlábos barna tűzálló füllel . . . 8.-

Nippek, Figurák, Szent Antal
szobrot, Mária szobrok, Szent-
telt viztartók, Konyhabereu-
dezési cikkek, Kópkeretek,
: : Ablak üvegezés. : :

Eladás nagyban és kicsinyben !!

KOMLOS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblatüveg
és dísz műáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszáma 372.

Főszerkesztő : Felelős szerkesztő :
Dr. KRÜGER ALADÁR. Dr. PAPP KÁROLY.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

M E G H I V Ó.

**A Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság
1917. évi rendes közgyűlésére,**

mely 1918. év március hó 5-én délután 5 órakor lesz az Egyesült Bank és Takarékpénztárnak, Nagyváradon Bémer-tér 4. sz. a. levő tanácstermében, a tisztelt részvényesek ezennel meghivatnak.

A közgyűlés napirendje :

1. Jegyzőkönyvhitelesítő-bizottság és jegyző kijelölése.
2. Az igazgatóság évi jelentése.
3. Az 1917. évi zárszámadások és mérleg előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentvény megadása.
4. Igazgatóság választása.
5. Felügyelő-bizottság választása.

Jegyzet: Kivonat az alapszabályok 5 §-ból: Minden részvényes, aki a közgyűlésen megjelenni kíván, 3 nappal előbb részvényeit a szelvényekkel együtt, vagy a letéti jegyet a részvénytársaság pénztáránál, vagy az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál letenni köteles. A letétről elismervény adatik ki, mely a közgyűlésen való megjelenésre jogosít.

A Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár R.-T. zárszámadása az 1917-ik évről.

VAGYON

Mérleg-számla 1917. december hó 31-én.

TEHER

	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.
Gyári telek és épületek	203756	05			Részvénytőke			600000	—
Szerszámok, gépek és berendezések	138823	92	342579	97	Tartalékalap	5000	—		
Áruk és anyagok			224356	22	Értécsökkenési tartalék	100000	—	105000	—
Pénztárkészlet és bankbetétek			86429	81	Elfogadványok	110000	—		
Értékpapírok (hadikölcsön kötvények)			114070	—	Hitelezők	109503	02	219503	02
Adósok			260359	73	Tisztviselői segélyalap			545	12
Óvadék			3000	—	Átmeneti tételek			71631	39
Átmeneti tételek			20491	98	Nyereség			54608	18
			1051287	71				1051287	71

TARTOZIK

Nyereség- és Veszteség-számla 1917. december hó 31-én.

KÖVETEL

	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.
Felhasznált anyagok	387253	—			Nyereség áthozat 1916. évről			1171	72
Munkabérek	180765	33	568018	33	Gyártmány számlától			765018	96
<i>Leírások:</i>					Adómentes kamatok			2205	—
Ingtalan és gépek értécsökkenése	45000	—			Leírt követelésekből befolyt			2542	88
Külvívőségekből	4771	54	49771	54					
Adó	6240	—							
Kamat	6736	81							
Általános költségek	53181	17							
Fuvarozási költségek	1303	03							
Tisztifizetések és lakbérek	31079	50	98540	51					
Nyereség			54608	18					
			770938	56				770938	56

Nagyvárad, 1917. december hó 31-én.

Schüler Adolf
vezérigazgató.

Fenyves Ármin
főkönyvvezető

AZ IGAZGATÓSÁG:

Megvizsgáltuk és helyesnek találtuk :

Fráter Barnabás
elnök.

Dr. Popper Ákos
alelnök.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Havas Mór

Dr. Fleischer Lajos

Dr. Stern Ödön

Schütz Albert
elnök.

Rendes Vilmos

Bleyer Ignác

Dr. Sarkadi Lajos

Róna Ármin

Rosenberg Izsó